

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA ZADAŃ ETAP WOJEWÓDZKI 2024/2025

Uczeń maksymalnie może zdobyć **40** punktów.

OGÓLNE UWAGI DOTYCZĄCE OCENIANIA:

Ogólne uwagi dotyczące oceniania.

1. Ukośniki zastosowane w tekstach modelu odpowiedzi rozdzielają odpowiedzi do wyboru (np. nazwy, pojęcia, przymiotniki, czasowniki).
2. W nawiasach wpisano możliwe, ale nieobligatoryjne elementy odpowiedzi ucznia.

ZASADY OCENIANIA PRAC KONKURSOWYCH

- 1) Model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem.

Każdy poprawny sposób rozwiązania przez ucznia zadań powinien być uznawany.

- 2) Do zredagowania odpowiedzi uczeń używa poprawnej i powszechnie stosowanej terminologii naukowej.
- 3) Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie punkty całkowite. Nie stosuje się punktów ułamkowych.
- 4) Za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni jednoznaczną, poprawną i wyczerpującą.
- 5) Za zadania otwarte, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi, zgodnie z wyszczególnieniem w modelu przedstawił uczestnik konkursu.
- 6) Jeśli podane w odpowiedzi informacje świadczą o braku zrozumienia analizowanego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

ODPOWIEDZI I ROZWIĄZANIA ZADAŃ

Zadanie 1. (0–3 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
1.1. C1	1.1. 1 p. – za zaznaczenie odpowiedzi C oraz 1. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą kryteriów lub brak odpowiedzi.
1.2. <u>Oczekiwane odpowiedzi:</u> - zwierzęta / królestwo zwierząt - grzyby / królestwo grzybów	1.2. 2 p. – za podanie nazw dwóch królestw, których przedstawiciele w większości wytwarzają glikogen. 1 p. – za podanie nazwy jednego królestwa, którego przedstawiciele w większości wytwarzają glikogen. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą kryteriów lub brak odpowiedzi.

Zadanie 2. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
2.1. - Zawartość wakuoli jest oddzielona od cytozolu (pojedynczą) błoną, co zmniejsza negatywny wpływ znajdujących się w niej toksycznych substancji na inne organella. - Wakuola gromadzi duże ilości wody, przez co zgromadzone substancje toksyczne są silnie rozcieńczone i nie mają negatywnego wpływu na funkcjonowanie komórki. - Związki chemiczne obecne w soku wakuolarnym uczestniczą w neutralizacji szkodliwych substancji, dlatego ich negatywny wpływ na komórkę jest niwelowany.	2.1. 1 p. – za wyjaśnienie odnoszące się do błony wakuoli (tonoplastu) oddzielającej wnętrze wakuoli od reszty cytoplazmy, co zmniejsza wpływ składowanych, toksycznych substancji na funkcjonowanie komórki ALBO do dużej zawartości wody w soku wakuolarnym i rozcieńczenia substancji do stopnia niezagrażającego komórce ALBO w soku wakuolarnym znajdują się związki chemiczne neutralizujące toksyczne substancje. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
2.2. - Magazynowanie wytworzonych toksycznych substancji stanowi przystosowanie obronne przeciwko roślinożercom. - Umożliwia to ograniczenie presji ze strony roślinożerców. - Toksyczne substancje są zwykle gorzkie w smaku dla zwierząt żywiących się roślinami, co zniechęca je do zjadania takich roślin.	2.2. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do obrony przed zwierzętami żywiącymi się roślinami. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą kryteriów lub brak odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
3.1. Związki chemiczne, które wyznakowano radioaktywnie w celu ustalenia miejsca syntezy białek w komórce to (<u>aminokwasy</u> / nukleotydy). Połączenie tych cząsteczek z rybosomami sugeruje, że odbywał się tam proces (<u>translacji</u> / transkrypcji).	3.1. 1 p. – za podkreślenie prawidłowych terminów w dwóch nawiasach. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
3.2. siateczka śródplazmatyczna gładka jądro komórkowe <u>mitochondrium</u> lizosom aparat Golgiego <u>siateczka śródplazmatyczna szorstka</u>	3.2. 1 p. – za podkreślenie dwóch właściwych nazw struktur komórkowych. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
4.1. 1 – F 2 – F 3 – P	4.2. 2 p. – za prawidłową ocenę trzech stwierdzeń. 1 p. – za prawidłową ocenę dwóch stwierdzeń. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
4.2. • Dzięki temu procesowi zwiększa się różnorodność genetyczna bakterii. • Proces przyczynia się do rekombinacji materiału genetycznego. • Bakterie dzięki koniugacji lepiej adaptują się do (zmiennego) środowiska życia.	4.2. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do rekombinacji DNA u bakterii przez proces koniugacji lub do lepszego dostosowania do środowiska życia. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 5. (0–3 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
5.1. - Dostęp do światła oraz do wody pozwala na (wydajne) zachodzenie fotosyntezy, w wyniku której produkowane są w roślinie organiczne związki nadające słodkość owocom pozornym truskawki. - Światło i woda to czynniki niezbędne do zachodzenia fotosyntezy. Dzięki temu procesowi truskawka produkuje słodkie węglowodany, które w dużej ilości są transportowane do owoców.	5.1. 1p. – za wyjaśnienie odnoszące się do światła oraz wody jako warunków (efektywnego) zachodzenia procesu fotosyntezy oraz do syntezy związków organicznych nadającej słodkość jadalnym częściom truskawki. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
5.2. <u>Przykładowe odpowiedzi:</u> - słupek / pistyllum - zalążnia	5.2. 1 p. – za podanie prawidłowej nazwy. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą kryteriów lub brak odpowiedzi. <i>Uwaga!</i> <u>Uznaje się odpowiedź:</u> „zalążnia i dno kwiatowe” albo „słupek i dno kwiatowe”.
5.3. Mięsista owocnia: - motywuje zwierzęta do zjadania owocu, a ich nasiona są następnie usuwane wraz z kałem. - zachęca zwierzęta to zjadania owoców wraz z nasionami i usuwania ich wraz z kałem w dalekich odległościach od rośliny macierzystej. - sprawia, że zwierzęta chętniej zjadają owoc i dzięki temu rozprzestrzeniają nasiona poprzez ich defekację.	5.3. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do zwiększonej szansy na zjadanie owoców przez zwierzęta i usuwanie ich niestrawionych nasion z kałem (z daleka od rośliny macierzystej). 0 p. – za odpowiedź niespełniającą kryteriów lub brak odpowiedzi. <i>Uwaga!</i> <u>Uznaje się odpowiedzi odnoszące się do możliwego przeniesienia nasion z takich owoców poprzez przyklejenie się nasion (pokrytych słodkim sokiem lub miąższem) do ciała zwierząt.</u>

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Procesy rozmnażania się	Przykład organizmu	Typ rozmnażania (płciowe / bezpłciowe)
Zaplemnienie krzyżowe	A	płciowe
Samozapłodnienie	B	płciowe
Pączkowanie	D	bezpłciowe

3 p. – za poprawne uzupełnienie całej tabeli.

2 p. – za poprawne uzupełnienie dwóch wierszy tabeli.

1 p. – za poprawne uzupełnienie jednego wiersza tabeli ALBO jednej z kolumn.

0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 7. (0–1 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
- Kość A, ponieważ ma znacznie więcej wolnych przestrzeni niż kość B, co sprawia, że ptak jest lżejszy i może się łatwiej utrzymać w powietrzu podczas lotu. - A, gdyż duże przestrzenie (wypełnione powietrzem) wewnątrz niej pozwalają na redukcję masy ptaka i łatwiejszy lot. - Kość A jest pneumatyczna, a dzięki posiadaniu takich kości ptak może łatwiej wzbić się do lotu.	1 p. – za wskazanie odpowiedniej kości (A) oraz uzasadnienie odnoszące się do dużych wolnych przestrzeni / przestrzeni wypełnionych powietrzem wewnątrz niej, przez co ptak nie jest zbyt ciężki, aby latać. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
8.1. C E	8.1. 1 p. – za zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
8.2. - Y, ponieważ to naczynie prowadzi krew z łożyska do płodu. - Naczynie Y, ponieważ tędy krew jest wyprowadzana z łożyska, aby doprowadzić tlen do komórek rozwijającego się dziecka. - Y, bo prowadzi ono krew od matki do płodu.	8.2. 1 p. – za wskazanie naczynia Y oraz uzasadnienie odnoszące się do wyprowadzania tą drogą krwi z łożyska do płodu. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
8.3. - Kosmki łożyskowe zwiększają powierzchnię wymiany substancji między krwią matki a krwią płodu. - Kształt kosmków łożyskowych daje większą powierzchnię kontaktu między krwią matki a krwią płodu. - Pozwala to na bliskie rozmieszczenie naczyń krwi matki i płodu i zwiększenie wydajności wymiany gazowej.	8.3. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do większej powierzchni wymiany substancji zapewnianej przez kosmki łożyskowe. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 9. (0–1 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
Mięśnie brzucha kurcząc się zwiększają ciśnienie w jamie brzusznej, co powoduje unoszenie się przepony i w konsekwencji zwiększenie ciśnienia w klatce piersiowej co pozwala na usunięcie większej porcji powietrza z płuc.	1p. – za wyjaśnienie odnoszące się do: zwiększania ciśnienia w jamie brzusznej przez kurczące się mięśnie brzucha → unoszenia się przepony → zwiększania ciśnienia w jamie klatki piersiowej → większej ilości powietrza usuniętej z płuc 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
10.1. B	10.1. 1 p. – za zaznaczenie odpowiedzi B. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
10.2. • U osoby ze schizofrenią neuron charakteryzuje się słabszym rozgałęzieniem dendrytów w porównaniu z neuronem osoby zdrowej. • Neuron osoby ze schizofrenią ma mniejszą liczbę dendrytów niż neuron osoby zdrowej. • U osoby zdrowej ciało komórki nerwowej jest większe niż u osoby chorej.	10.2. 1 p. – za odpowiedź uwzględniającą <u>porównanie</u> dwóch neuronów odnoszące się do rozgałęzienia dendrytów albo liczby dendrytów albo do wielkości ciała komórki nerwowej/neurocytu / perikarionu. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 11. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
związki wydzielane przez pleśń 3 aspartam (słodzik) 2 sacharyna (słodzik) 1 karoteny (barwniki) 1	2 p. – za wpisanie czterech poprawnych oznaczeń cyfrowych w odpowiednie miejsca. 1 p. – za wpisanie trzech poprawnych oznaczeń cyfrowych w odpowiednie miejsca. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 12. (0–4 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
12.1. B	12.1. 1 p. – za zaznaczenie odpowiedzi B. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
12.2. • Groch jest rośliną z kwiatami obupłciowymi, co nie pozwalało na zobaczenie w wynikach, czy istnieje jakakolwiek zależność między dziedziczeniem cech a płcią. • U grochu nie występuje rozdzielenie płci w kwiatach, dlatego niemożliwe byłoby dostrzec w wynikach, czy jakaś cecha częściej występuje u którejś z nich. • Kwiat grochu ma zarówno pręcik jak i słupek, dlatego nie można było zaobserwować u niego dziedziczenia cech związanych z płcią, bo dotyczy to tylko organizmów rozdzielнопłciowych.	12.2. 1p. – za wyjaśnienie odnoszące się do obupłciowości kwiatów grochu i wynikającego z tego braku możliwości dostrzeżenia zależności między płcią a badanymi cechami. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

12.3. - Osobniki o nasionach pomarszczonych pojawiały się dopiero w drugim pokoleniu (co oznacza, że allel warunkujący gładkie nasiona mógł maskować obecność allelu odpowiadającego za nasiona pomarszczone). - Po skrzyżowaniu dwóch osobników o gładkich nasionach w potomstwie pojawiły się niektóre osobniki o nasionach pomarszczonych.	12.3. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do wystąpienia cechy pomarszczonych nasion dopiero w drugim pokoleniu przedstawionej krzyżówki ALBO do wystąpienia tej cechy w potomstwie nawet kiedy nie występowała ona u osobników rodzicielskich. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.						
12.4. <table><tr><td></td><td>E</td><td>e</td></tr><tr><td>e</td><td>Ee</td><td>ee</td></tr></table>		E	e	e	Ee	ee	12.4. 1 p. – za poprawnie zapisaną krzyżówkę genetyczną w formie szachownicy Punnetta. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
	E	e					
e	Ee	ee					

Zadanie 13. (0–1 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
- Nie, ponieważ w tej rodzinie zdrowi rodzice mieli chorych potomków, (co jest niemożliwe przy dziedziczeniu dominującego allelu). - Nie przedstawia najczęstszej postaci ektrodaktylii, ponieważ dziecko zdrowych rodziców było chore, a to świadczy o recesywnym sposobie dziedziczenia.	1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie (nie jest to najczęstsza postać ektrodaktylii) oraz uzasadnienie odnoszące się do osób z ektrodaktylią, które były potomkami zdrowych rodziców. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 14. (0–4 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
14.1. - T - N - T	14.1. 2 p. – za trzy poprawne odpowiedzi. 1 p. – za dwie poprawne odpowiedzi. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
14.2. - Poprzez dobór sztuczny można uzyskać nowe rasy / odmiany organizmów produkujących więcej substancji użytecznych dla człowieka. - Dobór sztuczny pozwala utrzymać populację osobników dających wysoki plon.	14.2. 1 p. – za poprawny przykład korzyści z zastosowania doboru sztucznego w biotechnologii tradycyjnej odnoszącej się np. do zwiększonej plenności roślin, wydajności mięsnej, mlecznej, pozyskiwania nowych ras o dużej wytrzymałości fizycznej, szybkości i inne. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

14.3. Aby uzyskać zmodyfikowany genetycznie organizm konieczna jest zmiana jego (<i>kodu genetycznego</i> / <u>informacji genetycznej</u>). Tę zmianę można uzyskać poprzez wprowadzenie do genomu biorcy nowego fragmentu DNA, który został wycięty z genomu innego organizmu za pomocą (<i>elektroforezy</i> / <u>enzymów restrykcyjnych</u>).	14.3. 1 p. – za podkreślenie prawidłowych terminów w dwóch nawiasach. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 15. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
15.1. - Jemiola jest zielona, a więc przeprowadza fotosyntezę. - Zielona barwa jemioli świadczy o obecności chlorofilu i odżywianiu się poprzez fotosyntezę. - Jemiola zawiera chlorofil dzięki czemu przeprowadza fotosyntezę.	15.1. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do zielonej barwy jemioli lub obecności w jej tkankach chlorofilu, co umożliwia przeprowadzanie fotosyntezy. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
15.2. drewno/ ksylem/ naczynia/ cewki	15.2. 1 p. – za prawidłową nazwę tkanki. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.

Zadanie 16. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
16.1. B2	16.1. 1 p. – za zaznaczenie odpowiedzi B oraz 2. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
16.2. - Mikroorganizmy w słoiku przeprowadzają rozkład martwej materii organicznej do nieorganicznej, (potrzebnej roślinom do życia). - Rozkład szczątków roślinnych przez bakterie/ mikroorganizmy zapewnia pozyskanie z nich związków mineralnych/ pierwiastków (niezbędnych w życiu roślin).	16.2. 1 p. – za odpowiedź uwzględniającą rozkład martwej materii organicznej do nieorganicznej przez mikroorganizmy 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt. <i>Uwaga!</i> <i>Uznaje się odpowiedzi odnoszące się do bakterii chemosyntetyzujących, pod warunkiem, że osoba zdająca sprecyzowała, o jakie procesy chodzi, np. „Wśród mikroorganizmów słoika znajdują się chemoautotrofy, które utleniają związki azotu do najlepiej przyswajalnych dla roślin form.”</i>

Zadanie 17. (0–2 pkt)

Prawidłowa odpowiedź	Schemat punktowania
17.1. • Zmniejszało to szansę wpływu nieprzewidzianych czynników na przebieg doświadczenia. • Zróżnicowane źródło pożywki mogłoby skutkować jej różnym składem chemicznym, a podstawa pożywki powinna być podobna w próbie kontrolnej i w próbie badawczej. • Pozwoliło to upewnić się, że skład pożywki będzie taki sam, z wyjątkiem występowania substancji, której wpływ jest badany. • To samo pochodzenie pożywki zapewniało te same warunki doświadczenia dla grupy badawczej i kontrolnej.	17.1. 1 p. – za odpowiedź odnoszącą się do wyeliminowania dodatkowych czynników mających wpływ na przebieg doświadczenia LUB do stałości składu pożywki podstawowej (tych samych warunków doświadczenia dla obu grup – badawczej i kontrolnej). 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.
17.2. • Dobór kierunkowy, ponieważ w populacji większe szanse na przeżycie i rozmnożenie się miały te osobniki, które szybciej niż pozostałe metabolizowały alkohol. • Kierunkowy, bo faworyzowana była jedna ze skrajności wśród muszek – jak najszybsze przetwarzanie alkoholu w komórkach. • Dobór kierunkowy, bo selekcji pozytywnej podlegały muszki zdolne do szybkiego metabolizowania alkoholu. • Kierunkowy, ponieważ z grupy doświadczenia eliminowane były muszki, które nie potrafiły szybko metabolizować alkoholu.	17.2. 1 p. – za wskazanie doboru kierunkowego oraz uzasadnienie odnoszące się do selekcji osobników jedynie z wysokim tempem metabolizowania alkoholu. 0 p. – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt.